



РАДА СУДДІВ УКРАЇНИ

01601, м. Київ, вул. Липецька, 18/5, тел.: (044) 277-76-29, факс: (044) 277-76-30

04 листопада 2016 року

м. Київ

РІШЕННЯ

№ 73

На виконання пункту 5 рішення від 04 лютого 2016 року № 12 до Ради суддів України надійшла інформація з 41 суду всіх інстанцій та юрисдикцій про 187 випадків вилучення органами досудового розслідування судових справ (частини матеріалів цих справ або їх копій), які перебувають (перебували) у провадженні суду, з яких 77 - справи про адміністративні правопорушення, 51 - цивільні справи, 50 - кримінальні справи (кримінальні провадження), 5 - господарські справи та 1 – справа, розгляд якої здійснено в порядку Кодексу адміністративного судочинства України. Надана судами інформація надається у таблиці №1 (додається). При цьому, за наданою судами інформацією у більшості випадках доступ та подальше вилучення матеріалів справ здійснювався на підставі ухвал слідчих суддів про тимчасовий доступ до речей і документів з можливістю отримання їх копій або ж їх вилучення, а також рідше на підставі ухвал слідчих суддів про проведення обшуку у межах здійснення досудових розслідувань кримінальних проваджень для встановлення певних обставин і фактів, які самостійно або в сукупності з іншими відомостями можуть бути використані як докази у цих кримінальних провадженнях. Разом з тим, у деяких випадках суди не надавали інформації щодо ухвал слідчих суддів, на підставі яких саме було проведено вилучення матеріалів справ.

У поодиноких випадках оригінали справ були замінені належно завіреними копіями, проте у багатьох випадках матеріали судових справ (частини матеріалів справи) були вилучені. За наданою інформацією матеріали вилучених справ (частини матеріалів справи) до судів не поверталися.

Як зазначалося раніше у рішеннях Ради суддів України, відповідно до Конституції України та Законів України порушенням принципів самостійності судів та незалежності суддів слід вважати, зокрема, витребування від судді пояснень з питань, які підлягають чи були предметом обговорення у нарадчій кімнаті або спроби розкриття таємниці постановлення рішення в інший спосіб,

витребовування чи вилучення судових справ, розгляд яких не завершено, а також отримання матеріалів судових справ (копій документів, які містяться у справі, виписок з неї тощо) з порушенням встановленого законом порядку (неповноважним суб'єктом, без належного документального оформлення тощо).

Вилучення матеріалів судових справ, які перебувають у провадженні суду будь-якої юрисдикції, органами досудового розслідування не ґрунтується на кримінальному процесуальному законі та може бути передумовою грубого порушення прав учасників такого судового провадження.

Саме тому виїмка (вилучення) матеріалів судової справи або їх окремих частин є винятковою процесуальною дією, яка може бути здійснена лише у тому випадку, якщо потреби досудового розслідування виправдовують такий ступінь втручання у права і свободи особи.

Також з огляду на те, що незалежність суддів є складовою права на справедливий суд, потрібно враховувати, що не може бути виправданим потребами досудового розслідування застосування заходів забезпечення кримінального провадження, зокрема тимчасовий доступ до речей і документів, а також отримання матеріалів судових справ (копій документів, які містяться у справі, тощо) щодо справ, які перебувають у провадженні судді, або справ, розгляд яких не є завершеним (рішення у справі не набрало законної сили; справа переглядається в апеляційному чи касаційному порядку, за нововиявленими обставинами; не вичерпані всі процесуальні можливості оскарження судових рішень).

У разі звернення слідчого за погодженням з прокурором чи прокурора із клопотанням про надання тимчасового доступу до матеріалів справи відповідної судової юрисдикції слідчий суддя вправі надати тимчасовий доступ лише для ознайомлення з матеріалами справи, виготовлення їх копії, виписки. Вилучення матеріалів судових справ не допускається. При цьому, у виняткових випадках для проведення судових експертиз із матеріалів судових справ можуть вилучатися лише оригінали документів, які існують в одному екземплярі або якщо отримати інший екземпляр неможливо, з одночасною заміною вилученого документа його копією.

Заслухавши та обговоривши інформацію члена Ради суддів України Наставного В.В. про випадки вилучення органами досудового розслідування судових справ, які перебувають (перебували) у провадженні суду, відповідно до статті 133 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», Положення про Раду суддів України, **Рада суддів України**

в иршила:

1. Інформацію члена Ради суддів України Наставного В.В. взяти до відома.

2. Вважати незмінною позицію Ради суддів України щодо вилучення матеріалів судових справ і недопущення працівниками правоохоронних органів посягання на незалежність органів судової влади та перевищення ними своїх повноважень, висловлену у рішенні Ради від 04 лютого 2016 року № 12.

3. Враховуючи обставини, повідомлені судами щодо вилучення матеріалів судових справ при проведенні слідчих дій на досудовому розслідуванні кримінальних проваджень, вважати, що, незважаючи на неодноразові рішення та звернення Ради суддів України щодо забезпечення гарантій незалежності суддів, продовжуються дії, які посягають на незалежність органів судової влади і тим самим унеможливають забезпечення права на справедливий суд та на забезпечення усіма прокурорами й іншими учасниками кримінального провадження дотримання принципу незалежності.

4. Враховуючи обставини, повідомлені судами щодо порядку проведення слідчих дій, вважати, що в діях працівників правоохоронних органів, атакож в діях слідчих суддів при ухваленні рішень про вилучення (виїмку) оригіналів матеріалів судових справ, що перебувають у провадженні суду та розгляд яких не завершено, мають місце ознаки посягання на незалежність органів судової влади.

5. Голові Ради суддів України з зазначеною інформацією звернутися до Генерального прокурора України для вжиття заходів щодо забезпечення гарантій незалежності суддів, про які поінформувати Раду суддів України.

6. Звернути увагу суддів на необхідність врахування особливого правового статусу матеріалів судової справи під час розгляду клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження та клопотань про проведення слідчих (розшукових) дій, дотримання усіх вимог Кримінального процесуального кодексу України та відповідних положень Конституції України.

7. Рекомендувати суддям судів України в разі вилучення оригіналів матеріалів судових справ, що перебувають у провадженні суду та розгляд яких не завершено, повідомляти про такі випадки Вищу раду юстиції (Вищу раду правосуддя).

8. Надіслати це рішення, а також рішення Ради суддів України від 04 лютого 2016 року № 12 до Вищої ради юстиції (Вищої ради правосуддя).

Голова
Ради суддів України



В. Сімоненко